

ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΑΚΤΕΣ

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΕΙΝΑΙ ΤΕΡΑΣΤΙΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΑΝΑΣΤΡΕΨΙΜΕΣ. **ΠΡΟΣΟΧΗ !**

Στα 14000 χιλιόμετρα των ακτών της Ελλάδας βρίσκονται διάσπαρτα παράκτια έργα όλων των ειδών και των μεγεθών: λιμάνια, μεγάλα και μικρά, εμπορικά, μαρίνες και αλιευτικά, κυματοθραύστες, πρόβολοι και θωρακίσεις σε όλες τους τις πιθανές μορφές. Απλά ή πολύπλοκα, μεγάλα ή μικρά, τα παράκτια και κυρίως τα λιμενικά έργα είναι μια σημαντική επέμβαση στο ιδιαίτερα ευαίσθητο παράκτιο περιβάλλον.

Η Ελλάδα έχει πάνω από 3.000 νησιά, νησίδες και βραχονησίδες (από τα νησιά τα 200 είναι κατοικημένα). Τα νησιά είναι περιοχές με περιορισμένους φυσικούς πόρους και ως εκ τούτου αποτελούν ευάλωτα φυσικά αλλά και κοινωνικο-οικονομικά συστήματα. Και η ακτή αποτελεί το πιο ευαίσθητο σύστημα του κάθε νησιού.



Κάθε ακτή είναι μοναδική

Επειδή κάθε ακτή έχει το δικό της «προσωπικό» χαρακτήρα, η μελέτη για οποιαδήποτε επέμβαση πρέπει να αφορά την συγκεκριμένη ακτή, πρέπει να είναι βαθμονομημένη με πραγματικά στοιχεία, να στηρίζεται στα πραγματικά χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής. Αυτό είναι ένα συνηθισμένο πρόβλημα: μελέτες που εφαρμόστηκαν σε μια περιοχή υλοποιούνται με μικρές αλλαγές σε μια άλλη, με εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά. Βλέπουμε για παράδειγμα τεράστια λιμενικά έργα σε μικρούς, γραφικούς κολπίσκους ενός νησιού ή αλυσίδες κυματοθραυστών σε ευάλωτες ακτές.

Κάθε λιμάνι και ... επιπτώσεις:

Είναι πολλές οι επιπτώσεις που έχει ένα λιμενικό ή γενικά ένα τεχνικό παράκτιο έργο στην ευρύτερη περιοχή. Ιδιαίτερα αν αυτό κατασκευάζεται σε περιοχή με περιορισμένους πόρους, όπως προαναφέραμε τα νησιά. Πιο κάτω γίνεται σύντομη αναφορά στις πιο σημαντικές επιπτώσεις, χωρίς να εξαντλείται φυσικά ο κατάλογος:

Μορφολογία ακτής – εξέλιξη ακτογραμμής

Ηεπίπτωση ενός παράκτιου έργου στη μορφολογία της ακτής είναι μια από τις σημαντικότερες επιπτώ-

σεις από την κατασκευή των παράκτιων έργων. Τα παράκτια τεχνικά έργα παρεμβαίνουν στη ζώνη που κινείται το παράκτιο ίζημα, τροποποιούν την ακτομηχανική διάταξη, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται μεγάλες συσσωρεύσεις ιζημάτων ανάντι του έργου, με ταυτόχρονα φαινόμενα παράκτιας διάβρωσης στα κατάντι. Από τη φάση της επιλογής της χωροθέτησης του έργου πρέπει να γίνεται αναλυτική μελέτη μορφολογίας της ακτής και μελέτη πρόβλεψης της εξέλιξης της ακτογραμμής. Μπορούν έτσι να προβλεφθούν και να αποφευχθούν ανεπιθύμητες προσχώσεις και διαβρώσεις, είτε με καλύτερη επιλογή χώρου είτε με καλύτερο σχεδιασμό των έργων.

Χαρακτηριστικά του τοπίου-αισθητική

Η δημιουργία ενός παράκτιου έργου διαφοροποιεί δραστικά την αισθητική του τοπίου. Είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί η επίπτωση αυτή. Ιδιαίτερα στα νησιά μας, κατασκευάζονται σωρηδόν λιμενικά και παράκτια έργα τεράστιας κλίμακας και αμφιβόλου αναγκαιότητας, τουλάχιστον που να δικαιολογεί τα τεράστια μεγέθη. Τα έργα αυτά εκτός από μεγάλα είναι και ακαλαίσθητα και έχουν ως αποτέλεσμα να καταστρέφεται ο χαρακτήρας της περιοχής, να δημιουργούνται δεκάδες περιβαλλοντικά και άλλα προβλήματα, που συμπαρασύρουν και την ίδια την τοπική οικονομία.

Γεωλογικά και εδαφολογικά χαρακτηριστικά-λατομικά υλικά

Ολόκληρα βουνά λατομικών υλικών ρίχνονται στη θάλασσα για την κατασκευή ενός λιμένος ή αλυσίδας τεχνικών παράκτιων έργων. Και αν πρόκειται για ένα νησί με περιορισμένους λατομικούς πόρους, τότε η επίπτωση αυτή είναι πολύ σημαντική.

Οικοσυστήματα

Η επιδράσεις στα οικοσυστήματα είναι σημαντικές, ιδιαίτερα στα μικρά και ευάλωτα νησιώτικα, παράκτια οικοσυστήματα. Στόχος πρέπει να είναι η επιλογή της βέλτιστης χωροθέτησης και του βέλτιστου σχεδιασμού του έργου, ώστε να περιοριστεί κατά το δυνατό η υποβάθμιση του τοπικού οικοσυστήματος.

Κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον

Οι μεταβολές που προκαλεί ένα παράκτιο έργο ή ένα σύστημα παράκτιων έργων στο κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον μιας περιοχής είναι ποικίλες και μεταβάλλονται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής και τις χρήσεις του έργου. Συνοπτικά, επιπτώσεις παρατηρούνται στις χρήσεις γης, στο δομημένο περιβάλλον, στην οικονομία της κάθε περιοχής, στο ιστορικό/πολιτιστικό περιβάλλον (πχ ενάλιες αρχαιότητες) κ.α.

Κείμενο:

Ξένια Ι. Λοϊζίδου,

Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ -
MSc, DIC Ακτομηχανικός

ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και
Έρευνας
www.akti.org.cy

Συμμετοχή, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Τοπικών Κοινωνιών

Η σωστή ενημέρωση και η ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών σε όλες διαδικασίες, από τον αρχικό σχεδιασμό μέχρι την υλοποίηση των μελετών των παράκτιων έργων είναι σημαντική. Αρκεί οι τοπικές κοινωνίες να ξεπεράσουν το σύμπλεγμα: «έργα να 'ναι κι ό,τι να ναι». Ένα λιμάνι δεν είναι πάντα καλό, δεν δίνει πάντα τη λύση στα προβλήματα ή εν πάσει περιπτώσει υπάρχει πάντα ο βέλτιστος σχεδιασμός που να εντάσσεται στα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής. Δεν πρέπει να το δεχόμαστε ότι να ναι.